

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

RAPPORT 2015:2
REGERINGSUPPDRAG

Genomförande av EU:s nya hissdirektiv i svensk rätt

Genomförande av EU:s nya hissdirektiv i svensk rätt

Boverket januari 2015

Titel: Genomförande av EU:s nya hissdirektiv i svensk rätt
Utgivare: Boverket januari 2015
Upplaga: 1
Antal ex: 50
Tryck: Boverket internt
ISBN tryck: 978-91-7563-203-2
ISBN pdf: 978-91-7563-204-9
Sökord: Hissar, lagstiftning, EU, direktiv, harmonisering, lagändringar,
förordningsändringar, författningsändringar, föreskriftsändringar,
plan- och bygglagen, PBL, plan- och byggförordning, PBF
Dnr: 3897/2014

Publikationen kan beställas från:
Boverket, Publikationsservice, Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Fax: 0455-819 27
E-post: publikationsservice@boverket.se
Webbplats: www.boverket.se

Rapporten finns som pdf på Boverkets webbplats.
Rapporten kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Boverket 2015

Förord

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar, det s.k. hissdirektivet, utfärdades den 26 februari 2014. Direktivet ska tillämpas från och med den 20 april 2016, och det ersätter då det nu gällande Europaparlamentets och rådets direktiv 95/16/EG av den 29 juni 1995 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om hissar.

Boverket har fått i uppdrag att klarlägga behovet av och föreslå de lag- och förordningsändringar som behövs till följd av hissdirektivet samt även att redogöra för de ändringar som bedöms nödvändiga på föreskriftsnivå.

Juristen Kajsa Petersson har varit projektledare. Övriga medverkande har varit juristerna Annika Wessel och Björn Fredljung samt experten Jaan Karsna.

Rapporten är Boverkets svar till regeringen.

Karlskrona i januari 2015

Janna Valik
generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	7
Uppdraget	9
Uppdragets lydelse.....	9
Bakgrund.....	10
Genomförande av uppdraget	11
Förslag till författningstext.....	12
Plan- och bygglagen	12
Plan- och byggförordningen	15
Allmänna kommentarer till förslagen	23
Överväganden kring författningsnivåer	23
Särskilda kommentarer om marknadskontroll.....	24
Överväganden om behov av ändringar på föreskriftsnivå	25
<i>Allmänt om bemyndiganden</i>	25
<i>Kapitel I – Allmänna bestämmelser.....</i>	26
<i>Kapitel II – De ekonomiska aktörernas skyldigheter.....</i>	26
<i>Kapitel III – Överensstämmelse med kraven för hissar och</i> <i>säkerhetskomponenter till hissar</i>	27
<i>Kapitel IV – Anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse</i>	27
<i>Kapitel V – Marknadskontroll i unionen, kontroll av hissar eller</i> <i>säkerhetskomponenter till hissar som förs in på unionsmarknaden och</i> <i>unionens förfarande i fråga om skyddsåtgärder</i>	28
<i>Kapitel VI – Kommittéförfarande, övergångsbestämmelser och</i> <i>slutbestämmelser</i>	28
<i>Bilaga I – XII.....</i>	28
Författningss kommentarer till föreslagna ändringar på lag- och förordningsnivå.....	30
Plan- och bygglagen	30
11 kap. 8 §	30
16 kap. 6 §	31
Övergångsbestämmelser.....	31
Plan- och byggförordningen	31
1 kap. 7 a §	31
4 kap. 11 §	31
4 kap. 11 a §	32
4 kap. 11 b §	32
4 kap. 11 c §	32
4 kap. 11 d §	32
4 kap. 11 e §	33
4 kap. 11 f §.....	33
8 kap. 3 §	33
9 kap. 25 §	33
10 kap. 26 §	34
Övergångsbestämmelser.....	34

Sammanfattning

Regeringen har gett i uppdrag åt Boverket att lämna förslag till författningsändringar för att genomföra EU:s nya hissdirektiv.¹ I uppdraget ingår att föreslå de lag- och förordningsändringar som behövs med anledning av det nya direktivet samt att redogöra för de ändringar som bedöms nödvändiga på föreskriftsnivå.

I denna rapport föreslår Boverket några mindre ändringar i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, samt mer omfattande ändringar i plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.

I PBL föreslår Boverket ändringar i fråga om tillsynsmyndigheters rätt att få uppgifter och handlingar från installatörer av hissar samt utökade bemyndiganden att meddela regler om på vilket eller vilka språk vissa handlingar ska tillhandahållas.

I PBF föreslår Boverket bland annat nya regler om skyldigheter för ekonomiska aktörer och dess ansvar för att hissar och säkerhetskomponenter till hissar uppfyller vissa krav. Med ekonomiska aktörer avses installatörer av hissar samt tillverkare, importörer och distributörer av säkerhetskomponenter till hissar. De mer centrala kraven på aktörerna föreslås införas i PBF medan övriga krav föreslås införas i Boverkets föreskrifter. Vidare föreslår Boverket en ny bestämmelse i PBF om byggsanktionsavgift för underlåtenhet att upprätta EU-försäkran om överensstämmelse eller att anbringa CE-märkning avseende en hiss eller en säkerhetskomponent till en hiss. I PBF föreslås även nya definitioner av begrepp samt utökat bemyndigande för Boverket att meddela föreskrifter.

Slutligen redogör Boverket i rapporten för vilka ändringar som förutses behöva göras med anledning av hissdirektivet i verkets egna föreskrifter. Detta avser bland annat kraven på de ekonomiska aktörerna i den mån dessa inte tas in i PBF.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar.

Uppdraget

Uppdragets lydelse

Boverket har den 6 november 2014 fått i uppdrag av regeringen att lämna förslag till författningsändringar för att genomföra EU:s nya hissdirektiv.² Uppdraget har följande lydelse.³

”Uppdrag att lämna förslag till författningsändringar för anpassning till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar (hissdirektivet)

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket att klarlägga behovet av och föreslå de lag- och förordningsändringar som behövs till följd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar, det s.k. hissdirektivet. Boverket ska också redogöra för de ändringar som bedöms nödvändiga på föreskriftsnivå.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac). I den mån direktivet genomförs genom föreskrifter som Swedac ansvarar för och som redan är i kraft eller utarbetas ska Boverket i sin redovisning hänvisa till dessa föreskrifter. Boverket ska även samråda med relevanta myndigheter och branschorganisationer inom bygg- och anläggningssektorn.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 januari 2015 och hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar, det s.k. hissdirektivet, utfärdades den 26 februari 2014. Direktivet ska tillämpas från och med den 20 april 2016 och ersätter då det nu gällande Europaparlamentets och rådets direktiv 95/16/EG av den 29 juni 1995 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar.

³ Regeringens dnr S2014/7854/PBB (delvis). Till följd av omorganisation i regeringskansliet den 1 januari 2015 överfördes ärendet till Näringsdepartementet, dnr N2015/430/PUB.

hissar. Det reviderade hissdirektivet har förhandlats fram inom ramen för det s.k. Alignment package. Paketet utgörs av nio direktiv som anpassats till beslut 768/2008/EG om en gemensam ram för saluföring av produkter, som är en del av det s.k. Varupaketet.

Hissdirektivet ska tillämpas på permanent installerade hissar som betjänar byggnader och anläggningar och som är avsedda för transport av

- personer,
- personer och gods,
- enbart gods om lastbäraren är beträddbar, dvs. utan svårighet kan beträdas av en person, och utrustad med manöverknappar inne i lastbäraren eller inom räckhåll för en person som befinner sig i lastbäraren.

Direktivet ska också tillämpas på de säkerhetskomponenter till hissar som är förtecknade i en bilaga till direktivet och som används i de hissar som omfattas av direktivet.

Regeringen har behov av ett underlag med förslag till ändringar på lag- och förordningsnivå för anpassning av svensk rätt med anledning av det reviderade hissdirektivet. Regeringen anser att det också behövs en redogörelse om de ändringar som Boverket bedömer behöver göras på föreskriftsnivå.”

Bakgrund

Det nya hissdirektivet har tillsammans med åtta andra harmoniserande produkt direktiv anpassats till ett horisontellt ramverk för produktlagstiftning i EU från år 2008 (det s.k. varupaketet) genom det s.k. anpassningspaketet (alignment package) utan att i sak ändra de grundläggande hälso- och säkerhetskraven. Resultatet är en mer enhetlig struktur och terminologi hos dessa direktiv.

I likhet med det gällande hissdirektivet är det nya hissdirektivet fullharmoniserande.

Jämfört med det ännu gällande direktivet betonas nu tydligare de olika ekonomiska aktörernas ansvar för att permanent installerade hissar respektive säkerhetskomponenter uppfyller grundläggande hälso- och säkerhetskrav för att få släppas ut på marknaden. Vidare skärps kraven på de anmälda organ som ska utföra bedömning av överensstämmelse, på spårbarhet i distributionskedjan, liksom bestämmelserna om den marknads kontroll som medlemsstaterna är skyldiga att utföra. Däremot ändras inte säkerhetskraven bortsett från korrigering av en uppenbar felaktighet⁴. Samtidigt har också ett uppenbart fel om vad som utgör säkerhetskomponenter⁵ rättats. I övrigt har endast redaktionella ändringar gjorts i de materiella skyddsbestämmelserna.

I det nya direktivet finns också definitioner av viktiga begrepp som anpassats till redan gällande förordning i varupaketet⁶ och referensartiklar

⁴ Kravet i bilaga I punkt 3.2 begränsades i det gamla direktivet till att avse skyddsanordningar mot fritt fall eller okontrollerad rörelse *uppåt* av hisskorgen. Ordet *uppåt* har nu tagits bort så att angivna skyddsanordningar ska hindra även okontrollerad rörelse av hisskorgen *nedåt*.

⁵ Jfr nya direktivets bilaga III punkt 6 respektive bilaga IV punkt 6 till gällande direktiv; säkerhetskretsar istället för säkerhetskontakter.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

i rambeslutet från år 2008⁷, med undantag för begrepp som är unika för hissdirektivet och knutna till installatören av en hiss.

Genomförande av uppdraget

En arbetsgrupp bestående av jurister och en teknisk expert har tagit fram rapporten.

Boverket har inför uppgiften gjort jämförelser med hur direktivet om leksakers säkerhet⁸ har genomförts i svensk rätt. Det är, såvitt Boverket känner till, det hittills enda införlivade direktiv som, liksom det nya hissdirektivet, fullt ut bygger på det ovan nämnda rambeslutet 768/2008/EG.

I uppdraget har Boverket sammanträffat med Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) för samråd. Vid utförandet av uppdraget har Boverket beaktat ett särskilt uppdrag som Swedac har fått i sitt regleringsbrev för budgetåret 2015 om utarbetande av föreskrifter om anmälda organ.^{9 10} Med anledning av detta har Boverket inte föreslagit några författningsändringar för att tillgodose direktivets kapitel IV om anmälda organ, eftersom detta förutses komma att tillgodoses av författningsförslag inom ramen för Swedacs uppdrag.

Som ett led i Boverkets samråd inom ramen för uppdraget har ett utkast till författningsförslag och redogörelse för ändringar på föreskriftsnivå översänts för synpunkter till Arbetsmiljöverket, Bostadsrätterna, DEKRA Industrial AB, Fastighetsägarna i Sverige AB, g-Ack AB, Hissbesiktningar i Sverige AB, Hissförbundet, HSB Riksförbundet, Inspecta Sweden AB, SABO, Salwéns Ingenjörbyrå AB, SLP Lyft & Elprovning i Sverige AB, SMP Svensk Maskinprovning och Swedac.

⁷ Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008 av den 9 juli 2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter och upphävande av rådets beslut 93/465/EEG.

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/48/EG av den 18 juni 2009 om leksakers säkerhet.

⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2015 avseende Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, beslutat den 18 december 2014, dnr UF2014/80015/UD/FIM (delvis) och UF2014/80421/UD/FIM.

¹⁰ För närvarande finns det i Sverige sju organ som är anmälda för uppgifter enligt det nu gällande 1995 års hissdirektiv.

Förslag till författningstext

Plan- och bygglagen

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900) att 11 kap. 8 § och 16 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. Tillsyn, tillträde, ingripanden och påföljder

8 §

För att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag har

1. byggnadsnämnden och länsstyrelsen samt den som på nämndens eller länsstyrelsens uppdrag utför ett arbete rätt att få tillträde till fastigheter och byggnadsverk samt att där vidta de åtgärder som behövs för att utföra arbetet,
2. en tillsynsmyndighet rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar från byggherren som behövs för tillsynen över bygg-, rivnings- och markåtgärder, och
3. en tillsynsmyndighet rätt att hos den som tillverkar eller representerar den som tillverkar och hos den som importerar eller saluför byggprodukter som omfattas av tillsynen
 - a) få tillgång till produkter för kontroll
 - b) på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs, och
 - c) få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder.

Vad som sägs i första stycket 3 om en tillsynsmyndighets rätt i förhållande till vissa aktörer ska även gälla i förhållande till den som installerar en hiss.

En myndighet som framställer kartor för samhällets behov har för att fullgöra sin kartläggningsuppgift också en sådan rätt till tillträde

En myndighet som framställer kartor för samhällets behov har för att fullgöra sin kartläggningsuppgift också en sådan rätt till tillträde

som anges i första stycket 1, dock inte till bostäder. *Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna ta del av innehållet i ett utländskt certifikat, intyg eller annan handling, ska handlingen på myndighetens begäran visas i översättning till svenska. Översättningen behöver inte vara auktoriserad.*

som anges i första stycket 1, dock inte till bostäder.

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna ta del av innehållet i ett utländskt certifikat, intyg eller annan handling, ska handlingen på myndighetens begäran visas i översättning till svenska. Översättningen behöver inte vara auktoriserad.

16 kap. Bemyndiganden

6 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som krävs för att en byggprodukt enligt 8 kap. 19 § ska anses lämplig för att ingå i ett byggnadsverk,
2. märkning av byggprodukter enligt 8 kap. 21 § 2 som förutsättning för att de ska få släppas ut på marknaden och användas,
3. typgodkännanden och tillverkningskontroll enligt 8 kap. 22 och 23 §§,
4. att en byggprodukt måste vara typgodkänd enligt 8 kap. 22 § för att få användas i ett byggnadsverk,
5. på vilket eller vilka språk pres- tandadeklarationer, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter enligt artiklarna 7.4, 11.6, 13.4 och 14.2 i förordning (EU) nr 305/2011 ska tillhandahållas,
6. på vilket eller vilka språk tillverkarna, importörerna och distribu- törerna ska förse tillsynsmyndig- heten med information och doku- mentation enligt artiklarna 11.8, 13.9 och 14.5 i förordning (EU) nr

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som krävs för att en bygg- produkt enligt 8 kap. 19 § ska an- ses lämplig för att ingå i ett bygg- nadsverk,
2. märkning av byggprodukter en- ligt 8 kap. 21 § 2 som förutsättning för att de ska få släppas ut på marknaden och användas,
3. typgodkännanden och tillverk- ningskontroll enligt 8 kap. 22 och 23 §§,
4. att en byggprodukt måste vara typgodkänd enligt 8 kap. 22 § för att få användas i ett byggnadsverk,
5. på vilket eller vilka språk pres- tandadeklarationer, bruksanvis- ningar och säkerhetsföreskrifter enligt artiklarna 7.4, 11.6, 13.4 och 14.2 i förordning (EU) nr 305/2011 ska tillhandahållas,
6. på vilket eller vilka språk tillver- karna, importörerna och distribu- törerna ska förse tillsynsmyndig- heten med information och doku- mentation enligt artiklarna 11.8, 13.9 och 14.5 i förordning (EU) nr

305/2011,
7. sådan ersättning som anges i
11 kap. 8 b och 8 c §§, och
8. avgift vid tillsyn enligt 11 kap.
66 §.

305/2011,
7. på vilket eller vilka språk bruks-
anvisningar och annan informa-
tion och dokumentation avseende
hissar och säkerhetskomponenter
till hissar ska tillhandahållas,
8. på vilket eller vilka språk kon-
taktuppgifter till installatörer av
hissar och till tillverkare och im-
portörer av säkerhetskomponenter
ska hållas tillgängliga,
9. på vilket eller vilka språk en
EU-försäkran om överensstämmel-
se avseende en hiss eller en säker-
hetskomponent till en hiss ska till-
handahållas,
10. sådan ersättning som anges i
11 kap. 8 b och 8 c §§, och
11. avgift vid tillsyn enligt 11 kap.
66 §.

Föreskrifter enligt första stycket 4 får endast avse typgodkännande
som behövs till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa.

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 april 2016.

Äldre bestämmelser får tillämpas i fråga om hissar och säkerhetskom-
ponenter till hissar som släpps ut på marknaden före den 20 april 2016.

Plan- och byggförordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och byggförordningen (2011:338) dels att 4 kap. 11 §, 8 kap. 3 §, 9 kap. 25 § och 10 kap. 26 § ska ha följande lydelse,

dels att det i förordningen ska införas sju nya paragrafer, 1 kap. 7 a § och 4 kap. 11 a–11 f §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Innehåll och definitioner

7 a §

Vid tillämpning av 4 kap. 11–

11 f §§ avses med:

hiss: en lyftanordning som betjänar fasta stannplan och som har en lastbärare som styrs längs fasta gejder med en lutning större än 15 grader mot horisontalplanet, eller en lyftanordning som rör sig längs en fast rörelsebana trots att den inte är styrd längs fasta gejder,

lastbärare: den del av hissen som uppbär personer och/eller gods, för att lyfta eller sänka dessa, tillhandahållande på marknaden: leverans av en säkerhetskomponent till hissar för distribution eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

installatör: fysisk eller juridisk person som åtar sig ansvaret för hissens konstruktion, tillverkning, installation och utsläppande på marknaden,

tillverkare: fysisk eller juridisk person som tillverkar eller som låter konstruera eller tillverka en säkerhetskomponent till hissar och saluför denna produkt, i eget namn eller under eget varumärke,

tillverkarens representant: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt skriftlig fullmakt från installatören eller tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter,

importör: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och släpper ut en säkerhetskomponent till hissar från ett tredjeland på unionsmarknaden,
distributör: fysisk eller juridisk person i leveranskedjan förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en säkerhetskomponent till hissar på marknaden,
bedömning av överensstämmelse: process där det visas huruvida de grundläggande hälso- och säkerhetskraven som följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. 15 § 3 för en hiss eller en säkerhetskomponent till hissar har uppfyllts,
återkallelse av en hiss: åtgärd för att montera ner en hiss och forsla bort den under säkra former,
återkallelse av en säkerhetskomponent till hissar: åtgärd för att dra tillbaka en säkerhetskomponent till hissar som redan tillhandahållits installatören eller slutanvändaren,
tillbakadragande: åtgärd för att förhindra att en säkerhetskomponent till hissar i leveranskedjan tillhandahålls på marknaden,
CE-märkning: märkning genom vilken installatören eller tillverkaren visar att hissen eller säkerhetskomponenten till hissar överensstämmer med de tillämpliga kraven i harmoniserad unionslagstiftning som föreskriver CE-märkning.

4 kap. Krav på byggprodukter m.m.

11 §

En hiss eller säkerhetskomponent som avses i föreskrifter meddelade med stöd av 10 kap. 15 § 4 får släppas ut på marknaden bara om den uppfyller de krav som följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. 15 § 3.

En hiss eller säkerhetskomponent som avses i föreskrifter meddelade med stöd av 10 kap. 15 § 4 får släppas ut på marknaden bara om den uppfyller *kraven i denna författning* och de krav som följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. 15 § 3.

En hiss eller säkerhetskomponent som inte uppfyller de krav som avses i första stycket får visas på mässor, utställningar och liknande, om

1. det tydligt anges att kraven inte är uppfyllda och att hissen eller säkerhetskomponenten inte får tillhandahållas förrän den uppfyller kraven, och
2. de åtgärder vidtas som behövs till skydd mot olycksfall under visningen.

En komponent som är avsedd att ingå i en hiss men som inte är en säkerhetskomponent får släppas ut på marknaden, om tillverkaren eller tillverkarens representant uppger att komponenten är avsedd att ingå i en sådan hiss som avses i första stycket.

11 a §

När en hiss släpps ut på marknaden ska installatören se till att den har konstruerats, tillverkats, installerats och provats enligt de krav som avses i 11 § första stycket.

Installatören ska även utföra eller låta utföra bedömning av överensstämmelse enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. 15 § 3 samt upprätta den tekniska dokumentation som krävs för en sådan bedömning. Om bedömningen visar att hissen uppfyller tillämpliga krav ska installatören upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse, se till att den medföljer hissen och anbringa CE-märkning.

En installatör som har anledning att tro att en hiss som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med de krav som avses i 11 § första stycket ska omedelbart vidta de åtgärder som krävs för att få hissen att överensstämma med kraven. Om hissen utgör en risk ska installatören dessutom omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i de medlemsstater på vars marknad denne har släppt ut hissen. I underrättelsen ska installatören

lämna uppgifter om den bristande överensstämmelsen med kraven och de åtgärder som har vidtagits.

11 b §

När en säkerhetskomponent till en hiss släpps ut på marknaden ska tillverkaren se till att den har konstruerats och tillverkats enligt de krav som avses i 11 § första stycket.

Tillverkaren ska även utföra eller låta utföra bedömning av överensstämmelse enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. 15 § 3 samt upprätta den tekniska dokumentation som krävs för en sådan bedömning. Om bedömningen visar att säkerhetskomponenten uppfyller tillämpliga krav ska tillverkaren upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse, se till att den medföljer säkerhetskomponenten och anbringa CE-märkning.

En tillverkare som har anledning att tro att en säkerhetskomponent som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med de krav som avses i 11 § första stycket ska omedelbart vidta de åtgärder som krävs för att få säkerhetskomponenten att överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, dra tillbaka eller återkalla säkerhetskomponenten. Om säkerhetskomponenten utgör en risk ska tillverkaren dessutom omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i de medlemsstater på vars marknad denne har släppt ut säkerhetskomponenten. I underrättelsen ska tillverkaren lämna uppgifter om den bristande överensstämmelsen med kraven och de åtgärder som har vidtagits.

11 c §

En installatör eller en tillverkare får genom skriftlig fullmakt utse en

representant som ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten.

11 d §

En importör ska se till att tillverkaren har uppfyllt sina skyldigheter enligt 11 b §. Så länge importören har ansvar för en säkerhetskomponent, ska denne se till att komponenten förvaras och transporteras så att den fortsätter att uppfylla kraven enligt 11 § första stycket.

Om en importör har anledning att tro att en säkerhetskomponent till hissar inte överensstämmer med kraven enligt 11 § första stycket, får importören inte släppa ut säkerhetskomponenten på marknaden förrän den överensstämmer med kraven. Om säkerhetskomponenten utgör en risk ska importören underrätta tillverkaren och marknadskontrollmyndigheten om detta.

En importör som har anledning att tro att en säkerhetskomponent som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med de krav som avses i 11 § första stycket ska omedelbart vidta de åtgärder som krävs för att få säkerhetskomponenten att överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, dra tillbaka eller återkalla säkerhetskomponenten. Om säkerhetskomponenten utgör en risk ska importören dessutom omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i de medlemsstater på vars marknader denne har tillhandahållit säkerhetskomponenten. I underrättelsen ska importören lämna uppgifter om den bristande överensstämmelsen med kraven och de åtgärder som har vidtagits.

11 e §

En distributör ska kontrollera att komponenterna är försedda med

CE-märkning och att märkningen åtföljs av EU-försäkran om överensstämmelse. Så länge distributören har ansvar för en säkerhetskomponent, ska denne se till att komponenten förvaras och transporteras så att den fortsätter att uppfylla kraven enligt 11 § första stycket.

Om en distributör har anledning att anta att en säkerhetskomponent till hissar inte överensstämmer med kraven enligt 11 § första stycket, får distributören inte tillhandahålla säkerhetskomponenten på marknaden förrän den överensstämmer med kraven. Om säkerhetskomponenten utgör en risk ska distributören dessutom underrätta tillverkaren eller importören samt marknadskontrollmyndigheten om detta.

Om en distributör som har tillhandahållit en säkerhetskomponent har anledning att tro att komponenten inte överensstämmer med kraven enligt 11 § första stycket, ska distributören försäkra sig om att de åtgärder vidtas som krävs för att få säkerhetskomponenten att överensstämma med kraven, eller om så är lämpligt, för att dra tillbaka eller återkalla säkerhetskomponenten. Om säkerhetskomponenten utgör en risk ska distributören dessutom omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i de medlemsstater på vars marknad denne har tillhandahållit säkerhetskomponenten. I underrättelsen ska installatören lämna uppgifter om den bristande överensstämmelsen med kraven och de åtgärder som har vidtagits.

11 f §

Om en importör eller distributör släpper ut en säkerhetskomponent på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar

en säkerhetskomponent som redan har släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen med kraven enligt 11 § första stycket kan påverkas, ska importören eller distributören anses vara tillverkare och ha samma skyldigheter som tillverkaren har enligt denna förordning och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. 15 § 3.

8 kap. Tillsyn, vägledning och uppföljning

3 §

Boverket ska i egenskap av marknadskontrollmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, utöva marknadskontroll över byggprodukter som omfattas av

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG,

2. rådets direktiv 92/42/EEG av den 21 maj 1992 om effektivitetskrav för nya värmepannor som eldas med flytande eller gasformigt bränsle, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/28/EG,

3. Europaparlamentets och rådets direktiv 95/16/EG av den 29 juni 1995 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om hissar, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG, och

3. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar, och

4. Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/9/EG av den 20 mars 2000 om linbaneanläggningar för persontransport.

9 kap. Byggsanktionsavgifter

25 §

Byggsanktionsavgiften för att underlåta att upprätta en prestandadeklARATION trots att det krävs enligt artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG eller för att tillhandahålla en produkt på marknaden utan prestandadeklARATION enligt artikel 7.1 i samma förordning är 1 prisbasbelopp.

Byggsanktionsavgiften för att i strid med 4 kap. 11 a eller 11 b §§ underlåta att upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse eller

underlåta att anbringa CE-märkning är 1 prisbasbelopp. Detsamma gäller för att i strid med 4 kap. 11 d eller 11 e §§ tillhandahålla en säkerhetskomponent utan EU-försäkran om överensstämmelse eller utan anbringad CE-märkning.

10 kap. Bemyndiganden

26 §

Boverket får meddela föreskrifter om språkkrav enligt 16 kap. 6 § första stycket 5 och 6 plan- och bygglagen (2010:900).

Boverket får meddela föreskrifter om språkkrav enligt 16 kap. 6 § första stycket 5–9 plan- och bygglagen (2010:900).

Övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 20 april 2016.

Äldre bestämmelser får tillämpas i fråga om hissar och säkerhetskomponenter till hissar som släpps ut på marknaden före den 20 april 2016.

Allmänna kommentarer till förslagen

Överväganden kring författningsnivåer

Hissdirektivet innehåller ett flertal bestämmelser som innebär att enskilda aktörer åläggs skyldigheter. Detta kan anses tala för att direktivet i de delarna skulle införas på lagnivå i svensk rätt. Så har i stor utsträckning skett med EU-direktivet om leksakers säkerhet¹¹, vilket i likhet med hissdirektivet är anpassat till EU:s rambeslut 768/2008/EG. I det fallet infördes de mest centrala kraven på enskilda aktörer i huvudsak i en ny lag, lagen (2011:579) om leksakers säkerhet, medan andra krav infördes på föreskriftsnivå.

Ett annat direktiv som förtjänar att nämnas i sammanhanget är det s.k. ROHS-direktivet¹². Även det direktivet är, åtminstone i delar, anpassat till EU:s ovan nämnda rambeslut och är utformat enligt samma struktur med t.ex. krav på tillverkare, importörer och distributörer. I det fallet har kraven dock inte införts i svensk rätt på lagnivå utan på förordningsnivå genom förordningen (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning.

Kraven på hissar ingår som en del i det svenska regelverket om krav på byggnadsverk och de kontrollsystem som är uppbyggt kring detta. Detta återfinns i svensk rätt i PBL och PBF. Att bryta ut just kraven i fråga om hissar ur plan- och byggregelverket och lägga det i ett separat lag- och förordningskomplex vore att frångå den enhetlighet som man avsåg att skapa då PBL och PBF trädde i kraft år 2011 och återgå till det system med skilda författningar som fanns innan dess. Boverket anser därför att direktivets krav bör genomföras i PBL och PBF i den utsträckning det inte kan ske genom Boverkets föreskrifter.

PBL är dock en omfattande och komplex lag som innehåller ett flertal generella bestämmelser om plan- och byggprocessens olika skeden. Att

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/48/EG av den 18 juni 2009 om leksakers säkerhet.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU av den 8 juni 2011 om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning.

tynga lagen med omfattande regler om krav på enskilda aktörer kopplade till en viss specifik typ av byggprodukt är enligt Boverket inte önskvärt, då detta skulle bryta mot lagens systematik och göra den svåröverskådlig. Boverket föreslår därför att de grundläggande kraven på de ekonomiska aktörerna enligt hissdirektivet i stället genomförs genom ändringar på förordningsnivå.

Swedac har under arbetet med detta uppdrag framfört till Boverket att en lösning där direktivets olika delar införs på flera författningsnivåer gör regelverket oöverskådligt och svårtillämpligt. Den eventuella olägenhet som kan uppstå för tillämparna som en följd av detta kan dock undanröjas genom riktade informationsinsatser från Boverkets sida.

De föreslagna nya bestämmelserna i 4 kap. 11 a–11 f §§ PBF kan uppfattas som omfattande och innehållande många upprepningar. Boverket har övervägt en alternativ utformning av bestämmelserna där paragrafuppdelningen inte följer de olika grupperna av aktörer utan i stället följer de olika skyldigheter som aktörerna åläggs i direktivet. En sådan författningsteknisk lösning skulle visserligen leda till att textmassan begränsas något. Antalet paragrafer skulle dock öka, och för de enskilda aktörerna skulle regelverket bli mer svåröverskådligt då deras skyldigheter inte längre skulle redovisas samlat utan spridas på ett flertal olika paragrafer. Boverket har därför förkastat den utformningen och i stället valt det alternativ som här föreslås.

Särskilda kommentarer om marknads kontroll

I direktivet finns direkta hänvisningar till förordning (EG) nr 765/2008 som bland annat innehåller generella bestämmelser om marknads kontroll och om CE-märkning. I direktivet finns också bestämmelser om förfaranden på nationell nivå för att hantera hissar eller säkerhetskomponenter som utgör en risk (artiklarna 38 och 40) liksom om formaliabrister (artikel 41). Boverket finner allt vara väsentligen tillgodosett i svensk rätt, i första hand genom de befintliga reglerna i PBL och PBF. Det bör noteras att i synnerhet PBF är anpassad till marknads kontrollbestämmelser och CE-märkning enligt förordning 765/2008.¹³

11 kap. 25–26 §§ PBL täcker inte enbart förelägganden om begränsande åtgärder i enlighet med förordning 765/2008, utan också förelägganden i enlighet med direktivets krav på att den berörda ekonomiska aktören i första hand själv ska vidta korrigerande åtgärder avseende såväl bristande säkerhet som rena formaliafel. Sådana förelägganden kan tillsynsmyndigheten utfärda med stöd av 11 kap. 26 § tredje stycket.

Vissa andra aspekter av hissdirektivet och av avsnittet om marknads kontroll i förordning 765/2008 tillgodoses redan av annan svensk lagstiftning.¹⁴ Dit hör exempelvis krav på att myndighetsbeslut ska vara motiverade och överklagbara, på samarbete mellan myndigheter samt bestämmelser om vite och om straffsanktioner vid felaktig CE-märkning m.m.

¹³ Se särskilt 11 kap. 3–5 §§ PBF.

¹⁴ Förvaltningslagen (1986:223), lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll.

Svensk rätt innehåller även bestämmelser om behöriga myndigheters¹⁵ befogenheter vid kontroll av produkter som förs in på gemenskapsmarknaden (artiklarna 27–29 i förordning 765/2008).

Mot bakgrund av ovanstående finner Boverket inte anledning att föreslå några ytterligare ändringar i PBL eller PBF för att tillgodose direktivets regler om marknadskontroll utöver de ändringsförslag som redovisas ovan.

Överväganden om behov av ändringar på föreskriftsnivå

Utöver de ovan föreslagna ändringarna på lag- och förordningsnivå föranleder det nya hissdirektivet ett flertal ändringar på föreskriftsnivå.

I Boverkets hissföreskrifter ingår bilagorna 5–5:14. Dessa bilagor innehåller de regler för hissar som behövs för att uppfylla det hittills gällande 1995 års hissdirektiv. Boverket finner inte någon anledning att förändra denna grundläggande struktur. Däremot kommer ett flertal ändringar att behöva göras i de nämnda bilagorna för att införliva det nya hissdirektivet. I några fall kan det bli aktuellt att ersätta en bilaga i dess helhet med motsvarande bilaga till direktivet.

Nedan följer en redogörelse för de ändringar i sak som Boverket förutser kommer att behöva göras i hissföreskrifternas bilagor 5–5:14. Redogörelsen följer direktivets kapitelindelning.

I vissa avseenden gäller att bilagorna redan idag innehåller bestämmelser som i sak motsvarar det nya hissdirektivet och att därför endast mindre språkliga justeringar behöver göras i de befintliga bilagorna. Dessa fall förbigås här.

Allmänt om bemyndiganden

Som framgår ovan föreslår Boverket vissa ändringar i 16 kap. 6 § PBL och i 10 kap. 26 § PBF. Ändringarna innebär att Boverkets föreskriftsbemyndigande kompletteras på ett sätt som ger verket utökade möjligheter att meddela föreskrifter om språkkrav.

Härutöver ser Boverket inte något behov av ytterligare bemyndiganden, utan de nedan beskrivna föreskriftsändringarna bedöms kunna genomföras med stöd av gällande bemyndiganden. Boverket gör bedömningen att de nedan föreslagna bestämmelserna om skyldigheter för de ekonomiska aktörerna bör kunna införas med stöd av de allmänt formulerade bemyndigandena i 16 kap. 6 § PBL och 10 kap. 3 och 16 §§ PBF. Som jämförelse kan nämnas att kraven på ekonomiska aktörer i den ovan nämnda förordningen (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning infördes med stöd av de allmänt formulerade bemyndigandena i 14 kap. 8 § miljöbalken, som inte heller de specifikt anger att krav får ställas på enskilda aktörer.

¹⁵ Tullverket och marknadskontrollerande myndighet för respektive produktsektor.

Kapitel I – Allmänna bestämmelser

Bestämmelserna i hissföreskrifternas bilaga 5 om tillämpningsområde och definitioner behöver justeras så att de överensstämmer med artiklarna 1–2 i direktivet. Därvid ser Boverket ett särskilt behov att justera gränsdragningen mellan vad som utgör definition av hissbegreppet och vad som utgör bilagornas tillämpningsområde för att överensstämma med direktivet. I övrigt behöver definitionerna i hissföreskrifternas bilaga 5 anpassas och kompletteras för att överensstämma med definitionerna i direktivets artikel 2.

Några av de begrepp som definieras i artikel 2 kommer till följd av de ovan föreslagna ändringarna i PBF att behöva definieras på förordningsnivå. Detta gäller begreppen hiss, lastbärare, tillhandahållande på marknaden, installatör, tillverkare, tillverkarens representant, importör, distributör, bedömning av överensstämmelse, återkallelse av en hiss, återkallelse av en säkerhetskomponent till hissar, tillbakadragande och CE-märkning. Dessa begrepp får då inte definieras på nytt i föreskrifterna.

Kapitel II – De ekonomiska aktörernas skyldigheter

De skyldigheter som åläggs installatörer, tillverkare, representanter, importörer och distributörer i artiklarna 7–13 i direktivet bör enligt Boverkets mening införlivas i svensk rätt i PBF i den utsträckning som framgår av författningsförslaget ovan. Det är fråga om de mer centrala skyldigheterna som åläggs de ekonomiska aktörerna.

I återstående delar bör direktivets krav på dessa aktörer införas i bilaga 5 till Boverkets hissföreskrifter.

I fråga om *installatörer* är det som bör införas i hissföreskrifterna således kraven på att granska och registerföra inkomna klagomål och bristfälliga hissar (artikel 7.4), att tillse att hissar är försedda med visst slags identifieringsmärkning (artikel 7.5), att tillse att installatörens kontaktuppgifter anges på visst språk på hissar (artikel 7.6), att tillse att hissar åtföljs av tydliga och lättbegripliga bruksanvisningar på visst språk (artikel 7.7) samt att på begäran förse tillsynsmyndigheten med information och dokumentation på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten (artikel 7.9).

Beträffande *tillverkare av säkerhetskomponenter* är det fråga om kraven på att utföra vissa slumpvisa provningar samt att granska och registerföra inkomna klagomål, bristfälliga säkerhetskomponenter och återkallelser av sådana m.m. (artikel 8.4 andra stycket), att tillse att säkerhetskomponenter är försedda med visst slags identifieringsmärkning (artikel 8.5), att tillse att tillverkarens kontaktuppgifter anges på visst språk på säkerhetskomponenter (artikel 8.6), att tillse att säkerhetskomponenter åtföljs av tydliga och lättbegripliga bruksanvisningar på visst språk samt att på begäran förse tillsynsmyndigheten med information och dokumentation på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten (artikel 8.9).

Det som bör föras in i hissföreskrifterna när det gäller *representanter* är de skyldigheter som installatörer och tillverkare inte får delegera till representanter (artikel 9.1). Det är även fråga om direktivets exempel på vilka uppgifter fullmakten för representanten kan omfatta (artikel 9.2).

Vad som bör föras in i hissföreskrifterna i fråga om *importörerna* är skyldigheten att ange importörens kontaktuppgifter på visst språk på säkerhetskomponenten (artikel 10.3), att tillse att säkerhetskomponenter åt-

följs av tydliga och lättbegripliga bruksanvisningar på visst språk (artikel 10.4), att utföra vissa slumpvisa provningar samt att granska och registrera inkomna klagomål, bristfälliga säkerhetskomponenter och återkallelser av sådana m.m. (artikel 10.6), att hålla en kopia av EU-försäkran och beslut om godkännande tillgängliga under viss tid (artikel 10.8) samt att på begäran förse tillsynsmyndigheten med information och dokumentation på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten (artikel 10.9).

När det gäller *distributörerna* bör hissföreskrifterna reglera deras skyldighet att kontrollera att säkerhetskomponenterna åtföljs av bruksanvisningar på visst språk samt att tillverkare och importörer har fullgjort sina skyldigheter i fråga om identifieringsmärkning och angivande av kontaktuppgifter (artikel 11.2).

Slutligen bör det i hissföreskrifterna införas en skyldighet för de ekonomiska aktörerna att under viss tid bistå marknadskontrollmyndigheterna med att identifiera vissa andra ekonomiska aktörer (artikel 13).

Kapitel III – Överensstämmelse med kraven för hissar och säkerhetskomponenter till hissar

I direktivet finns regler i artiklarna 15 och 16 om förfaranden för bedömning av överensstämmelse för säkerhetskomponenter till hissar respektive för hissar. Likartade krav återfinns idag i bilaga 5 till hissföreskrifterna.

Direktivets krav omfattar bland annat att installatörer ska upprätta försäkran om överensstämmelse för permanent installerade hissar och CE-märka dessa samt att tillverkare ska upprätta försäkran om överensstämmelse för säkerhetskomponenter och CE-märka dessa. Eftersom dessa krav nu föreslås införas i 4 kap. 11 a–11 b §§ PBF finns det ingen anledning till att detta ska anges även på föreskriftsnivå. Kravet på upprättande av försäkran om överensstämmelse och CE-märkning bör därför utgå ur föreskrifterna.

Artikel 17 anger hur en EU-försäkran om överensstämmelse ska vara utformad. Sådana regler finns idag i bilaga 5:2 till hissföreskrifterna. Denna bilaga bör kompletteras med det grundläggande krav på försäkran som följer av artikel 17.1 samt med en föreskrift i enlighet med artikel 17.3 om att en gemensam EU-försäkran om överensstämmelse ska upprättas om en hiss eller en säkerhetskomponent omfattas av mer än en unionsakt med krav på sådan försäkran. Vidare kan bilagan även behöva kompletteras med en föreskrift om krav på översättning enligt artikel 17.2.

I artikel 19 finns bestämmelser om CE-märkning som huvudsakligen redan idag är tillgodosedda i svensk rätt genom hissföreskrifternas bilaga 5:3 och de hänvisningar som där görs till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 393/93 samt i lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Vad som föreskrivs i artikel 19.5 om vem som ska anbringa det anmälda organets identifikationsnummer m.m. bör dock läggas till i bilagan.

Kapitel IV – Anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse

Kapitel IV i hissdirektivet innehåller regler om anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse. Det kan noteras att Swedac i sitt regler-

ingsbrev för budgetåret 2015 har fått i uppdrag av regeringen att ”utarbета föreskrifter för att genomföra eller komplettera bestämmelser om anmälda organ i unionsrättsakter som anpassats till beslutet 768/2008/EG”.¹⁶ Detta innebär att Swedac kommer att ta fram sektorsövergripande regler om anmälda organ för att genomföra bland annat reglerna i hissdirektivets kapitel IV. Mot denna bakgrund ser Boverket inte anledning att i denna rapport föreslå några författningsändringar för att tillgodose de krav som följer av det kapitlet.

Dock kommer Boverket i ett senare skede, i samband med att Swedacs föreskrifter om anmälda organ ska träda i kraft, att behöva upphäva motsvarande bestämmelser i Boverkets föreskrifter.

Kapitel V – Marknadskontroll i unionen, kontroll av hissar eller säkerhetskomponenter till hissar som förs in på unionsmarknaden och unionens förfarande i fråga om skyddsåtgärder

Boverket ser inget behov av ändringar i verkets föreskrifter med anledning av direktivets kapitel V om marknadskontroll.

För ett närmare resonemang om direktivets regler om marknadskontroll hänvisas till avsnittet *Särskilda kommentarer om marknadskontroll* ovan.

Kapitel VI – Kommittéförfarande, övergångsbestämmelser och slutbestämmelser

De ändringar i Boverkets hissföreskrifter som föranleds av det nya hissdirektivet bör träda i kraft samma dag som reglerna i hissdirektivet ska börja tillämpas, den 20 april 2016. Ändringarna måste därför föras med övergångsbestämmelser som tillgodoser kravet i artikel 44 på att hissar och säkerhetskomponenter ska få tas i bruk om de släpps ut på marknaden före den 20 april 2016 förutsatt att de omfattas av och är förenliga med 1995 års hissdirektiv.

Bilaga I – XII

Direktivets bilagor innehåller grundläggande hälso- och säkerhetskrav på hissar och säkerhetskomponenter till hissar (bilaga I), regler om vad EU-försäkran om överensstämmelse för hissar och säkerhetskomponenter till hissar ska innehålla (bilaga II) och en förteckning över vilka komponenter som ska anses utgöra säkerhetskomponenter till hissar (bilaga III). Vidare innehåller bilagorna beskrivningar av ett antal förfaranden för bedömning av överensstämmelse för hissar och säkerhetskomponenter till hissar (bilaga IV–XII). Förfarandena är alternativa i den utsträckning som framgår av direktivets artiklar 15 och 16.

Direktivets bilagor motsvaras i stor utsträckning av bilagorna 5:1–5:2, 5:4–5:6 och 5:8–5:14 i Boverkets hissföreskrifter, vilka är utformade i enlighet med likartade bilagor i 1995 års hissdirektiv. Boverket har för avsikt att ersätta de angivna bilagorna i hissföreskrifterna med det nya direktivets bilagor. Detta kan i stor utsträckning göras ordagrant med endast ett fåtal språkliga anpassningar till hissföreskrifternas lydelse vad av-

¹⁶ Regleringsbrev för budgetåret 2015 avseende Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, beslutat den 18 december 2014, dnr UF2014/80015/UD/FIM (delvis) och UF2014/80421/UD/FIM.

ser hänvisningar och liknande. I den mån de skyldigheter som direktivet ålägger de ekonomiska aktörerna införs på förordningsnivå i svensk rätt, som i fråga om skyldigheten att CE-märka hissar och säkerhetskomponenter till hissar, får motsvarande bestämmelser som ovan nämnts utgå ur föreskrifternas bilagor.

Författningskommentarer till föreslagna ändringar på lag- och förordningsnivå

Plan- och bygglagen

11 kap. 8 §

Efter det befintliga första stycket införs ett nytt andra stycke som anger att de befogenheter som tillkommer en tillsynsmyndighet enligt första stycket 3 i förhållande till de aktörer som anges där även ska gälla i förhållande till den som installerar en hiss. Detta slag av ekonomiska aktörer är en för hissdirektivet unik grupp näringsidkare som åläggs särskilt ansvar och särskilda skyldigheter.

I det hittillsvarande andra stycket bryts de två sista meningarna ut och läggs i ett eget stycke sist i paragrafen för att det som sägs där om skyldighet att tillhandahålla handlingar översatta till svenska ska avse all tillsyn enligt paragrafen och inte begränsas till vad som sägs i det hittillsvarande andra stycket om myndigheter som framställer kartor.

Dock avser Boverket, för det fall myndigheten skulle få ett bemyndigande om kraven i artiklarna 7.9, 8.9 och 10.9 i hissdirektivet motsvarande det befintliga bemyndigandet i 10 kap. 26 § PBF om tillhandahållande av handlingar till behörig myndighet enligt byggproduktförordningen¹⁷, att tillåta att handlingarna tillhandahålls inte enbart på svenska utan även på engelska eller annat språk som myndigheten kan godta i det enskilda fallet, dvs. på motsvarande sätt som Boverket har föreskrivit i fråga om den dokumentation som tillverkare, importörer och distributörer ska tillhandahålla enligt byggproduktförordningen.¹⁸

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG.

¹⁸ 3 § Boverkets föreskrifter (2013:7) om språkkrav för prestandadeklarationer och vissa andra handlingar om byggprodukter.

16 kap. 6 §

Bland bemyndigandena i första stycket för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer införs tre nya punkter numrerade 7–9 efter den befintliga punkten 6. Avsikten med detta är att regeringen ska kunna bemyndiga Boverket att meddela föreskrifter om språkkrav dels avseende bruksanvisningar, kontaktuppgifter och EU-försäkran om överensstämmelse enligt artiklarna 7.6, 7.7, 8.6, 8.7, 10.3, 10.4 och 17.2 på att aktuella uppgifter ska lämnas på ett språk som lätt kan förstås av bl.a. användarna, dels avseende kraven enligt artiklarna 7.9, 8.9 och 10.9 om tillhandahållande av all information och dokumentation till marknadskontrollmyndigheten.

De befintliga punkterna 7 och 8 omnumreras till 10 respektive 11.

Se även författningskommentaren till 10 kap. 26 § PBF nedan.

Övergångsbestämmelser

Ändringarna i lagen ska träda i kraft den 20 april 2016. I enlighet med artikel 44 ska äldre bestämmelser få tillämpas i fråga om hissars och säkerhetskomponenter till hissars som släpps ut på marknaden före detta datum.

Plan- och byggförordningen

1 kap. 7 a §

Paragrafen är ny och innehåller definitioner från hissdirektivets artikel 2 i den utsträckning de definierade begreppen används i PBF.¹⁹ De definitioner i artikel 2 som avser begrepp som inte används i PBF får införas i Boverkets föreskrifter.

Flera av de definierade begreppen, som exempelvis tillverkare, importör och CE-märkning, används inte endast i fråga om hissars och säkerhetskomponenter till hissars utan även i många andra sammanhang. Definitionerna i 1 kap. 7 a § bör därför begränsas till att gälla endast vid tillämpning av 4 kap. 11–11 f §§ för att inte utesluta användning av begreppen i annan betydelse i andra fall.

Mot bakgrund av detta bör det inte göras någon följdändring i 1 kap. 9 § på så sätt att även definitionerna i 7 a § görs automatiskt tillämpliga i föreskrifter som har meddelats med stöd av PBF. Om Boverket i sina föreskrifter som rör hissars och säkerhetskomponenter till hissars vill att förordningens definitioner ska gälla även vid tillämpning av föreskrifterna kan det lösas genom ett särskilt stadgande om detta i föreskrifterna.

4 kap. 11 §

Första stycket ändras så att utsläppande på marknaden förutsätter att hissen eller säkerhetskomponenten uppfyller inte bara kraven i föreskrifter meddelade med stöd av 10 kap. 15 § 4 utan även krav i PBF. Ändringen föranleds av att vissa krav som hittills har ställts på föreskriftsnivå nu ställs i PBF, t.ex. kravet på CE-märkning.

¹⁹ I definitionen av begreppet hiss har Boverket valt pluralformen *gejder* i enlighet med Svenska Akademiens ordlista och inte *gejdrar* som används i den svenska versionen av direktivet.

Det hittillsvarande tredje stycket utgår. Stycket, som avsåg komponenter till hissar som inte utgör säkerhetskomponenter, är föränlett av artikel 4.2 i det hittills gällande 1995 års hissdirektiv. Den artikeln saknar motsvarighet i det nya hissdirektivet, och stycket kan därför utgå.

4 kap. 11 a §

Paragrafen är ny och innehåller krav på installatörer av hissar. De krav som anges är de mest centrala av de krav på installatörer som anges i artikel 7 i hissdirektivet. Detta gäller ansvar för hissens överensstämmelse med gällande regler, bedömning av överensstämmelse, EU-försäkran om överensstämmelse, CE-märkning samt skyldighet att vidta åtgärder vid misstanke om avvikelse från gällande krav. Dessa krav på installatören är av sådan betydelse att de lämpligen inte bör införas endast genom Boverkets föreskrifter.

Därutöver finns ytterligare krav på installatörer av hissar i artikel 7. Dessa krav får genomföras genom Boverkets föreskrifter.

4 kap. 11 b §

Paragrafen är ny och innehåller krav på tillverkare av säkerhetskomponenter till hissar. De krav som anges är de mest centrala av de krav på tillverkare som anges i artikel 8 i hissdirektivet. Detta gäller ansvar för säkerhetskomponentens överensstämmelse med gällande regler, bedömning av överensstämmelse, EU-försäkran om överensstämmelse, CE-märkning samt skyldighet att vidta åtgärder vid misstanke om avvikelse från gällande krav. Dessa krav på tillverkaren är av sådan betydelse att de lämpligen inte bör införas endast genom Boverkets föreskrifter.

Därutöver finns ytterligare krav på tillverkare av säkerhetskomponenter till hissar i artikel 8. Dessa krav får genomföras genom Boverkets föreskrifter.

4 kap. 11 c §

Paragrafen är ny och anger att en installatör eller en tillverkare genom skriftlig fullmakt får utse en representant som ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten. Paragrafen motsvaras av artikel 9 i hissdirektivet.

Därutöver innehåller nämnda artikel närmare uppgifter om vad en sådan representant får respektive inte får utföra. Dessa anvisningar får genomföras genom Boverkets föreskrifter.

4 kap. 11 d §

Paragrafen är ny och innehåller krav på importörer som släpper ut säkerhetskomponenter till hissar på marknaden. De krav som anges är de mest centrala av de krav på importörer som anges i artikel 10 i hissdirektivet. Detta gäller ansvar för att tillverkaren har uppfyllt sina skyldigheter, förvarings- och transportförhållanden samt skyldighet att vidta åtgärder vid misstanke om avvikelse från gällande krav. Dessa krav på importören är av sådan betydelse att de lämpligen inte bör införas endast genom Boverkets föreskrifter.

Därutöver innehåller artikel 10 ytterligare krav på importörer som släpper ut säkerhetskomponenter till hissar på marknaden. Dessa krav får genomföras genom Boverkets föreskrifter.

4 kap. 11 e §

Paragrafen är ny och innehåller krav på distributörer som tillhandahåller säkerhetskomponenter till hissar på marknaden. De krav som anges är de mest centrala av de krav på distributörer som anges i artikel 11 i hissdirektivet. Detta gäller ansvar för att tillverkaren har uppfyllt sina skyldigheter i fråga om försäkran om överensstämmelse och CE-märkning. Det gäller även ansvar för förvarings- och transportförhållanden samt skyldighet att vidta åtgärder vid misstanke om avvikelser från gällande krav. Dessa krav på distributören är av sådan betydelse att de lämpligen inte bör införas endast genom Boverkets föreskrifter.

Därutöver innehåller artikel 11 ytterligare krav på distributörer som tillhandahåller säkerhetskomponenter till hissar på marknaden. Dessa krav får genomföras genom Boverkets föreskrifter.

4 kap. 11 f §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om att de skyldigheter som åvilar tillverkare av säkerhetskomponenter till hissar i vissa fall ska gälla även för importörer och distributörer av säkerhetskomponenter. Detta gäller om dessa släpper ut en säkerhetskomponent på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en redan utsläppt säkerhetskomponent på ett sådant sätt att överensstämmelsen med kraven på denna kan påverkas. Paragrafen införs för att genomföra de krav som anges i artikel 12 i hissdirektivet.

8 kap. 3 §

Bestämmelsen, som utpekar Boverket som marknadskontrollmyndighet för byggprodukter, ändras på så vis att hänvisningen i tredje punkten till 1995 års hissdirektiv ersätts med en motsvarande hänvisning till det nya hissdirektivet. Boverket utpekas därmed som marknadskontrollmyndighet för det nya hissdirektivet.

9 kap. 25 §

Paragrafen kompletteras med ett nytt andra stycke som anger att byggsanktionsavgift får tas ut från den installatör eller tillverkare som i strid med 4 kap. 11 a § respektive 4 kap. 11 b § underlåter att upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse eller underlåter att anbringa CE-märkning. Motsvarande ska gälla även för importörer och distributörer som i strid med 4 kap. 11 d § respektive 4 kap. 11 e § tillhandahåller en säkerhetskomponent utan EU-försäkran om överensstämmelse eller utan CE-märkning.

Byggsanktionsavgiften ska uppgå till ett basbelopp, vilket motsvarar byggsanktionsavgiften enligt paragrafens första stycke för den som underlåter att upprätta en prestandadeklaration enligt byggproduktförordningen.²⁰

²⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG.

Det nya stycket införs mot bakgrund av artikel 43 i hissdirektivet som anger att medlemsstaterna ska föreskriva regler om effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner.

Vad gäller CE-märkning omfattar bestämmelsen endast underlåtenhet att anbringa sådan märkning, men däremot inte fallet att någon anbringar en felaktig CE-märkning. Det sistnämnda fallet omfattas däremot av straffbestämmelsen i 17 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll.

I fall då underlåtenheten avser både att upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och att anbringa CE-märkning bör detta betraktas som en och samma förseelse och därmed inte föranleda dubbla byggsanktionsavgifter.

10 kap. 26 §

Bestämmelsen ändras på så vis att bemyndigandet för Boverket i fråga om föreskrifter om språkrav ändras från att endast ha omfattat sådana språkrav som avses i 16 kap. 6 § första stycket 5 och 6 PBL till att även omfatta språkrav enligt de nya punkterna 7–9 i samma stycke. Ändringen avser att tillgodose krav i hissdirektivet på att aktuella uppgifter ska lämnas på ett språk som lätt kan förstås av användarna eller marknadskontrollmyndigheterna, se författningskommentaren till 16 kap. 6 § PBL ovan.

Övergångsbestämmelser

Ändringarna i förordningen ska träda i kraft den 20 april 2016. I enlighet med artikel 44 ska äldre bestämmelser få tillämpas i fråga om hissar och säkerhetskomponenter till hissar som släpps ut på marknaden före detta datum.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Besök Karlskrona: Drottninggatan 18
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se